
DANAŠNJE ARABSKE DRŽAVE V UČBENIKIH ZA SLOVENŠČINO V OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOLAH

V prispevku prikazujemo literarna besedila, ki se nanašajo na današnje arabske države in so vključena v osnovnošolske in srednješolske učbenike za književnost pri slovenščini. Izpostavljamo predvsem tiste vsebine, pri katerih mladi spoznavajo zgodovino in kulturo ter avtorje književnih del s področja današnjih arabskih držav. Menimo, da poznavanje in razumevanje drugih držav in načinov življenja pomaga mladim razumeti lastno kulturo in preteklost. Izbrani literarni odlomki v slovenskih učbenikih prikazujejo, kakšno podobo o današnjem arabskem svetu lahko pridobijo učenci/dijaki pri pouku slovenščine v osnovnih in srednjih šolah v Republiki Sloveniji.

Ključne besede: arabske države, učbeniki, slovenščina, književnost, zgodovina, osnovna šola, srednja šola

Uvod

Znanje o drugih državah, kulturah in vsakdanjem življenju pomaga učencem razumeti številne vidike lastne preteklosti (Trškan 2011). Egiptovski pisatelj Naguib Mahfouz je zapisal: »Sem sin dveh civilizacij, ki sta v nekem obdobju zgodovine živeli v srečnem zakonu. Prva med njimi, stara sedem tisoč let, je civilizacija faraonov, druga, stara tisoč štiristo let, je islamska« (Ambrož idr. 2010: 235).

Vloga književnosti pri spoznavanju in razumevanju drugih držav in narodov je v današnjem času izredno pomembna, saj pomaga mladim razumeti drugačnost in raznolikost. Vzgoja za strpnost do drugačnosti in tujosti spodbuja medkulturni dialog in razvija medkulturne kompetence, to je razumevanje lastne kulture in kulture drugih narodov (Žbogar 2010: 358). Pouk književnosti usposablja mlade za komunikacijo

s književnostjo, kar pomeni, da pridobivajo književno znanje in sposobnosti ter dojemajo književnost tudi kot posebno vrednoto (Krakar Vogel 2004: 40).

Namen pričujočega prispevka je prikazati, v kolikšni meri se učenci in dijaki seznanijo z današnjimi arabskimi državami, njihovo kulturo in preteklostjo preko književnih del v osnovnih in srednjih šolah v Republiki Sloveniji. V ta namen smo analizirali potrjene osnovnošolske in srednješolske učbenike za književnost, ki se uporabljajo pri pouku slovenščine.¹ V nadaljevanju bomo izpostavili literarna besedila, ki se nanašajo na ozemlje današnjih arabskih držav. Med arabske države UNESCO uvršča Alžirijo, Bahrajn, Džibuti, Egipt, Irak, Jordanijo, Kuvajt, Libanon, Libijo, Malto, Mavretanijo, Maroko, Oman, Katar, Savdsko Arabijo, Somalijo, Sudan, Sirijo, Tunizijo, Združene arabske emirate, Jemen.²

Učbeniki za književnost pri pouku slovenščine v osnovni šoli od 6. do 9. razreda

V 6. razredu se učenci seznanijo z zbirko *Tisoč in ena noč*, ki združuje orientalske pripovedke, pravljice, anekdote in druge zgodbe. V učbeniku *Branje za sanje: berilo 6* lahko učenci preberejo arabsko pravljico *Sanje*, kjer spoznajo trgovca iz Bagdada, ki se zaradi sanj napoti v Kairo in prenoči v mošaji, potem pa se kmalu vrne domov, saj ugotovi, da je bogastvo, o katerem je sanjal, zakopano na njegovem vrtu (Cirman idr. 2008: 28–31). V učbeniku *Svet iz besed 6* učenci spoznajo Šeherezado, ki se pogovarja z očetom (prvim ministrom sultana). Učenci se v tem odlomku naučijo naslednje nove besede: *Orient* (dežele vzhodno od Sredozemskega morja), *sultan*, *sultanat*, *veliki vezir* (glavni sultanov svetovalec), *tiran* (Blažič, Kenda in Svetina 2007: 72–74). Učenci lahko rešijo zanimivo nalogo, ki se nanaša vsakdanje življenje v preteklosti, npr. na podlagi podatkov, ki jih pridobijo s svetovnega spleta ali iz drugih priročnikov, lahko pripravijo predstavitev o življenju na Vzhodu: »bivališča (Sultanova palača), oblačila (Šeherezadina modna revija), hrana (Sultanov kuhar svetuje), običaji (1001 način, da se zapolni čas), prazniki (Na leteči preprogi skozi letne čase)« (prav tam: 74).

V učbenikih za 7. in 8. razred nismo zasledili književnih del, ki bi se nanašala na današnje arabske države, razen v učbeniku *Novi svet iz besed 8*, ki vključuje v uvodu za slovensko književnost 19. stoletja in prve polovice 20. stoletja pri odlomku iz dela Miška Kranjca (*Otroci, čigavi ste?*) misel Gibrana Khalila Gibrana (1883–1931), enega najbolj prevajanih arabskih književnikov 20. stoletja, ki se je rodil v današnjem Libanonu (Blažič idr. 2012: 122).

¹ Pregledali smo 9 osnovnošolskih in 13 srednješolskih učbenikov. Učbenike smo vzeli s seznama potrjenih učbenikov, ki je objavljen v *Katalogu učbenikov* in je dostopen na portalu Ministrstva RS za šolstvo in šport: <<https://soca1.mss.edus.si/Trubar/Javno/default.aspx>>. (Dostop 5. 1. 2015.)

² *UNESCO regions – Arab states*: <<http://www.unesco.org/new/en/unesco/worldwide/arab-states/>>. (Dostop 5. 1. 2015.)

V učbeniku za 9. razred *Skrivno življenje besed* pa lahko učenci preberejo staro egipčansko pesem *Pesem nosačev žita*:

Snope in belo žito
nosimo dan za dnem.
Kašče prepolne so,
polne vse ladje.
Zrnje že teče čez krov.
Nas pa še zmeraj priganjajo.
Lačni in sključeni stopamo.
(Honzak idr. 2010: 10.)

Za boljše razumevanje pesmi ponuja učbenik učencem različne naloge in vprašanja, ki spodbujajo k medpredmetni povezavi slovenščine in zgodovine, npr. učenci morajo s pomočjo zgodovinskih učbenikov in drugih knjig ugotoviti, kdaj in kje naj bi se pesem dogajala, ugotoviti, kam so nosili pšenico in kdo je priganjal nosače k delu itd. (prav tam: 11).

Ugotavljamo, da učbeniki za književnost v osnovni šoli vključujejo zelo malo književnih del, ki se nanašajo na današnje arabske države.³

Učbeniki za književnost pri pouku slovenščine v srednjih šolah

Učbeniki za 1. letnik vključujejo književnosti, ki so nastale na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki (na območju današnjih arabskih držav) v starem in srednjem veku, in sicer mezopotamsko, egipčansko, arabsko, perzijsko in starojudovsko. Tako se dijaki seznanijo z različnimi dogodki, ki so se zgodili v preteklosti v Egiptu, Siriji, Iraku, Savdski Arabiji idr.

Dijaki izvedo, da so orientalske dežele pripadale skupnemu kulturnemu prostoru in so bile v medsebojni povezavi. Npr. egipčanska in mezopotamska kultura sta vplivali na staro hebrejsko književnost, arabska kultura je vplivala na razcvet perzijske književnosti, medtem ko sta obe, arabska in perzijska, kasneje vplivali na turško

³ Pregledali smo več učbenikov za književnost v osnovni šoli, vendar v spodnjih učbenikih nismo našli literarnih odlomkov, ki bi se nanašali na današnje arabske države: Blažič, Milena, Bošnjak, Blanka, Kenda, Jakob J., Svetina, Peter, in Žveglič, Marica, 2007: *Svet iz besed 7: berilo za 7. razred devetletne osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett.
Blažič, Milena, Kenda, Jakob J., Svetina, Peter, in Žveglič, Marica, 2007: *Svet iz besed 8: berilo za 8. razred devetletne osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett.
Blažič, Milena, Bošnjak, Blanka, Kenda, Jakob J., Svetina, Peter, in Žveglič, Marica, 2007: *Svet iz besed 9: berilo za 9. razred devetletne osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett.
Golob, Berta, Mohor, Miha, Medved Udovič, Vida, Saksida, Igor, in Honzak, Mojca, 2010: *Sreča se mi v pesmi smeje: berilo 7: za sedmi razred osnovne šole*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
Honzak, Mojca, Medved Udovič, Vida, Mohor, Miha, in Pirih Svetina, Nataša, 2000: *Dober dan, življenje: berilo za sedmi razred osemletne in osmi razred devetletne osnovne šole*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

književnost. Pri književnosti pa so imele pomembno mesto verske knjige, ki poleg poučnih spisov vsebujejo tudi mnoga pesniška besedila (Lah idr. 2009: 65–66).

Izpostavimo lahko učbenik *Branja 1*, ki vključuje več odlomkov iz babilonske-asirske, egipčanske in arabske književnosti, ki jih podrobneje predstavljamo v nadaljevanju.

Pri babilonsko-asirski književnosti je v učbeniku *Branja 1* več odlomkov iz *Epa o Gilgamešu*, kjer se dijaki učijo tudi o zgodovini prvih sumerskih mestnih držav, ki so nastale na območju današnjega Iraka:

Nastal je med letoma 2000 in 1600 pr. Kr. na podlagi starih sumerskih epskih pesmi. V 7. st. pr. Kr. ga je dal zapisati asirski vladar Asurbanipal. /.../ Gilgamešev lik se naslanja na zgodovinskega Gilgameša, ki je bil ok. leta 2600 pr. Kr. vladar sumerske mestne države Uruk. (Ambrož idr. 2012: 18.)

Dijaki se seznanijo z razvojem države starega Egipta od približno 3000 pr. Kr. do leta 332 pr. Kr., ko je z vdorom Aleksandra Velikega Egipt postal del grške helenistične kulture. Ob številnih verskih himnah so se ohranile tudi ljubezenske in delovne pesmi (*Pesem nosačev žita*). Med najbolj znanimi egipčanskimi pesmimi lahko dijaki preberejo Ehnatonovo *Himno sončnemu božanstvu*, ki jo je napisal faraon Amenofis IV., ki se je okoli leta 1350 pr. Kr. razglasil za Atona – edinega boga. V delu z naslovom *Začetek besed velike razveseljevalke srca* je zbranih sedem ljubezenskih pesmi, ki so nastale v času 20. dinastije faraonov (1200–1085 pr. Kr.) (prav tam: 12, 14). V učbeniku lahko dijaki preberejo *Sinuhejevo zgodbo*, ki je avtobiografski zapis visokega uradnika:

Sinuhe na vojaškem pohodu izve za uboj faraona Amenemhata I. Egipt po tem dogodku zajameta negotovost in tesnoba, zato Sinuhe nagonsko zbeži iz domovine in prek Sinaja prispe do Palestine in Sirije. Zasnuje družino, postane poglavar plemena in je uspešen v številnih bitkah. Milostni poziv Sesostrisa I. mu omogoči vrnitev domov, kjer ga faraon sprejme z mnogimi častmi, o čemer Sinuhe poroča z velikim samozadovoljstvom. (Prav tam: 16.)

Številne naloge, ki jih predlaga učbenik *Branja 1*, se navezujejo na zgodovino starega Egipta, saj morajo dijaki s pomočjo učitelja zgodovine opisati značilnosti obdobja v času vladavine faraonov Amenemhata I. in Sesostrisa I.; s pomočjo knjig o starem Egiptu napisati spis *Živel/-a sem na faraonovem dvoru*, kjer si lahko družbeno vlogo izberejo sami (faraon, pisar, vojščak, suženj idr.) (prav tam: 17).

Pri arabski književnosti se dijaki najprej seznanijo s *Koranom*. V učbeniku *Umetnost besede: berilo 1* je več odlomkov iz *Korana*, dijaki pa se naučijo, da je *Koran* najbolj znano delo arabske književnosti in da je imel velik vpliv na književnost, še posebej pa na arabsko kulturo in umetnost in arabske pisce islamske vere. Naučijo se tudi, da se književnost v arabščini imenuje *adab*, kar v prevodu pomeni vzgoja (Lah idr. 2009: 71).

Učbenik *Branja 1* pa poudari, da je *Koran* »natančen zbornik celotne islamske civilizacije« in »temelj islamske filozofije, praktičnega prava in običajev« (Ambrož idr. 2012: 28).

Dijaki v učbeniku *Umetnost besede: berilo 1* spoznajo beduinsko pesništvo, ki se je začelo razvijati v 6. stoletju (pred nastankom *Korana*), ko je bilo še tesno povezano z beduinskim življenjem in je bilo večinoma ustno. Pesmi tega obdobja so bile zbrane v zbirkah *Mu'allaqat* in *Mufaddaliyat*. Učbenik predstavlja tudi klasično pesništvo (6.–9. stol.), kjer je naveden pesnik Abu Nuvas (ok. 760–ok. 810), pri obdobju poklasičnega pesništva (10.–13. stol.) pa je naveden pesnik Ibn al Farid (1182–1235), ki velja za pomembnega ljubezenskega pesnika (Lah idr. 2009: 72–73).

Pri arabski književnosti so v srednješolskih učbenikih pogosti odlomki iz zbirke zgodb *Tisoč in ena noč*, in sicer najpogosteje *Zgodba o grbavem pritlikavcu in nevšečnostih, ki so doletele vsakogar, ki je imel z njim kaj opraviti* (Lah idr. 2009: 75; Kos, Jesenšek in Valh Lopert 2000: 112; Ambrož idr. 2012: 25). Dijaki se v odlomku seznanijo z novimi besedami: *bazar* (v orientalskem prostoru tržni prostor), *turban* (v muslimanskem okolju moško pokrivalo iz dolgega platnenega traku, ki si ga ovijejo okoli glave), *komornik* (visok uslužbenec na vladarskem dvoru, odgovoren zlasti za gospodarska ali finančna vprašanja) (Ambrož idr. 2012: 25).

Učbenika *Branja 1* in *Svet književnosti 1* pa seznanjata dijake z nastankom in razvojem te zbirke. Tako učbenik *Branja 1* navaja, da je zbirka delo klasične arabske književnosti, ki je nastajala več stoletij. Je zbirka pravljic, živalskih zgodb, basni, parabol, anekdot in povesti, ki združujejo stare tradicionalne zgodbe s slikovitostjo arabskega dvornega življenja od starega Egipta do Indije (prav tam: 22).

Učbenik *Svet književnosti 1* pa še bolj natančno opisuje nastanek teh zgodb z navedbo današnjih arabskih krajev in držav:

Prvi zametki zbirke je bila najbrž knjiga Tisočih zgodb, ki se je pojavila v 8. stoletju v Perziji; sestavljale so jo indijske in perzijske zgodbe. Okoli leta 800 so jo v Bagdadu prevedli v arabščino in dopolnili z zgodbami o Harunu-al-Rašidu. Okoli leta 1200 se je delo pojavilo v Egiptu, tu so mu dodali tatinske in potepuške zgodbe. Dokončno obliko je dobila zbirka v Egiptu in Siriji do 17. stoletja. (Kos, Jesenšek in Valh Lopert 2000: 108.)

Učbenik *Umetnost besede: berilo 1* poudari izredno pomembno vlogo arabske književnosti za razvoj evropske književnosti. Na eni strani je prek mavrske Španije vplivala na srednjeveško ljubezensko in trubadursko poezijo, na drugi strani pa je bila posrednica med Vzhodom in Zahodom ter med evropsko renesanso in antiko, saj se je v arabskem prevodu ohranilo veliko antičnih literarnih del (Lah idr. 2009: 73). Z arabsko književnostjo so povezane tudi različne zgodovinske naloge, ki jih predlagajo srednješolski učbeniki:

Prpravite kratek Mohamedov življenjepis in odgovorite, kaj se je zgodilo leta 622, da velja za začetek islamskega štetja let, in zakaj Meka in Medina veljata za muslimanski sveti mesti? /.../ Arabska književnost, posebej poezija, se je v evropski prostor širila predvsem z vojaškimi osvajanjmi. Katera evropska ozemlja je osvojila arabska vojska? Kje v Evropi so se zadržali najdlje in najbolj vplivali na razvoj književnosti in kulture? /.../

V ustreznih slovarjih pogledjte, katere pomene imajo spodaj naštetje prevzete besede arabskega izvora: admiral, Alah, alkimija, alkohol, algebra, algoritem, arzenik, artičoke, beduin, džihad, kamela, eliksir, fakir, Gibraltar, gazela, žirafa, kitara, harem, hazard, hašiš, influenza, limona, magazin, marcipan, minaret, mufti, mujezin, safari, seznam, sirup, sultan, šejk, šerif, špinača, talisman, tajfun, Trafalgar, zenit, zofa. (Prav tam: 74.)

V atlasu ali na zemljevidu poiščite države, ki se danes nahajajo na območju nekdanjega Orienta. (Slemenjak idr. 2009: 42.)

V učbeniku *Branja 3* so odlomki iz knjige *Pot med palačama* (1956), ki jo je napisal egiptovski pisec Naguib Mahfouz (1911–2006). Dijaki spremljajo tri generacije egiptovske družine v prvi polovici 20. stoletja in pri tem spoznavajo podobo arabskega sveta, zlasti ulice Kaira, običaje, družbenopolitično dogajanje med prvo in drugo svetovno vojno, spreminjanje tradicionalnih družbenih, družinskih in moralnih vrednot in spremembo položaja žensk. Ženske so npr. zunanji svet spoznavale tako, da so kukale skozi zastrte lesene balkone ali strešne terase. V enem od odlomkov Amina zapusti hišo, da bi si ogledala Huseinovo mošejo, ko hišni gospodar odide na trgovsko pot. V tem odlomku se dijaki naučijo nekaterih arabskih besed: *galabeja* (muslimansko vrhnje oblačilo), *fatiha* (prva sura v *Koranu*, v kateri vernik prosi Alaha, naj ga usmeri na pravo pot in zavaruje pred zlom), *rahat lokum* (orientalska slaščica iz riževe moke, sladkorja in dišečega olja) (Ambrož idr. 2010: 232, 234).

Učbenik *Branja 3* predlaga naslednji nalogi, povezani s predmetom zgodovina:

Pri uri zgodovine ob učiteljevi pomoči pripravite poročilo o položaju Egipta od zgraditve Sueškega prekopa 1869 do sueške krize 1956.

Književna dela Naguiba Mahfouza so pomembno prispevala k razvoju egiptovskega filma. Na podlagi spletnih in drugih virov pripravite predstavitev značilnosti egiptovske kinematografije. (Prav tam: 235.)

V učbeniku *Umetnost besede: berilo 3* pa dijaki preberejo drug odlomek, ki ravno tako govori o Amini (Pavlič idr. 2009: 296). Dijaki lahko rešijo naslednje naloge, povezane s predmetom zgodovina:

Pri zgodovini se pozanimaj o politiki predsednika Sadata, ki ga je Mahfouz podpiral. Kakšne so njegove zasluge? Kakšna je svoboda tiskane besede v nekaterih islamskih deželah? /.../ Napišite esej z naslovom Položaj žensk v islamskem svetu; upoštevajte različne prakse v različnih deželah. (Prav tam: 296.)

V učbenikih za 2. in 4. letnik gimnazije nismo zasledili literarnih besedil, ki bi se nanašale na današnje arabske države.⁴

Ugotavljamo, da imajo dijaki v srednjih šolah, zlasti v gimnazijah in štiriletnih strokovnih šolah, bistveno več nalog in primerov iz književnih del, ki so nastala na območju današnjih arabskih držav, kot osnovnošolci. Naloge se najpogosteje povezujejo s predmetom zgodovina, kar pomeni, da sta predmeta slovenščina in zgodovina lahko zelo primerna predmeta za interdisciplinarni pouk v srednjih šolah. Ker so v učbenikih omenjeni kraji, pokrajine in države, pa ima tudi predmet geografija pomembno mesto, da se lahko učenci učijo o preteklosti današnjih arabskih držav (Trškan 2013).

Sklep

Ugotovili smo, da slovenščina v osnovnih in srednjih šolah v Republiki Sloveniji že seznanja učence z literarnimi besedili z območja današnjih arabskih držav ter jih navaja na razmišljanje o življenju v arabskem svetu oz. današnjih arabskih državah. Zaradi aktualnih dogodkov v 21. stoletju v arabskem svetu je izredno pomembno, da mladi vedo, kaj se je dogajalo v preteklosti v teh državah, in znajo spoštovati drugačnost in raznolikost, večkulturnost in drugačne družbene modele.

V učbenikih za slovenski jezik, ki vključujejo književnost, se učenci učijo o različnih dogodkih, zlasti pa o vsakdanjem življenju v preteklosti na območju današnjih arabskih držav. Pri egipčanski književnosti tako lahko preberejo *Himno sončnemu božanstvu*, *Pesem nosačev žita* in *Sinuhejevo zgodbo*. Pri mezopotamski književnosti preberejo odlomke iz *Epa o Gilgamešu*. Pri arabski književnosti se seznanijo z

⁴ Pregledali smo več učbenikov za književnost v srednjih šolah, vendar v spodnjih učbenikih nismo našli literarnih odlomkov, ki bi se nanašali na današnje arabske države: Ambrož, Darinka, Krakar Vogel, Boža, Kvas, Jana, Novak Popov, Irena, Poznanovič, Mojca, Štrancar, Marjan, in Zupan Sosič, Alojzija, 2008: *Branja 4: berilo in učbenik za 4. letnik gimnazij in štiriletnih strokovnih šol*. Ljubljana: DZS.

Cuderman, Vinko, Fatur, Silvo, Koler, Samo, Korošec, Rajko, Poznanovič, Mojca, Špacapan, Adrijana, in Krakar Vogel, Boža, 2001: *Branja 2: berilo in učbenik za 2. letnik gimnazij ter štiriletnih strokovnih šol*. Ljubljana: DZS.

Erhartič, Blanka, in Jelenko, Tanja, 2011: *Književnost skozi čas 2: od romantike do realizma: učbenik za literarno zgodovino v 2. letniku srednjih strokovnih in tehniških šol*. Maribor: Obzorja.

Golc, Lidija, Žbogar, Alenka, Kobal, Valentina, Lah, Klemen, Perko, Janja, Lenaršič, Bernarda, Dovič, Marijan, Pavlič, Darja, Arčon, Majda, in Perenič, Urška, 2011: *Odkrivajmo življenje besed 2: učbenik za slovenščino – književnost v 2. letniku srednjih strokovnih šol*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Kvas, Jana, 2010: *Mlada obzorja: književnost 2: učbenik za 2. letnik srednjega poklicnega izobraževanja*. Ljubljana: DZS.

Pavlič, Darja, Dovič, Marijan, Lah, Klemen, Lenaršič, Bernarda, in Perko, Janja, 2009: *Umetnost besede: berilo 2: učbenik za slovenščino – književnost v 2. letniku gimnazij in štiriletnih strokovnih šol*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Pavlič, Darja, Pezdirc Bartol, Mateja, Lah, Klemen, Perko, Janja, Lenaršič, Bernarda, Komadina, Tanja, in Matajč, Vanesa, 2010: *Umetnost besede: berilo 4: učbenik za slovenščino – književnost v 4. letniku gimnazij in štiriletnih strokovnih šol*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

odlomki iz zbirke zgodb *Tisoč in ena noč* in z odlomki iz *Korana*. Pri književnosti 20. stoletja lahko preberejo odlomke iz knjige *Pot med palačama* (prvi del *Kairske trilogije*) Naguiba Mahfouza, najbolj prevajanega arabskega pisatelja v Sloveniji. Njegovi romani zagovarjajo svobodo misli in izražanja ter prikazujejo slikovitost arabskega sveta, zlasti Egipta.

Zaključimo lahko, da učenci pri književnem pouku najboljše spoznajo zgodovino in kulturo Egipta. Predlagali pa bi, da bi se v prihodnosti v osnovnošolske in srednješolske učbenike za književnost vključilo več sodobnih arabskih avtorjev.

Viri

Ambrož, Darinka, Degan Kapus, Majda, Kenda, Jakob J., Krakar Vogel, Boža, Novak Popov, Irena, Štrancar, Marjan, Torkar Papež, Katarina, in Zupan Sosič, Alojzija, 2010: *Branja 3: berilo in učbenik za 3. letnik gimnazij in štiriletnih strokovnih šol*. Ljubljana: DZS.

Ambrož, Darinka, Cuderman, Vinko, Krakar Vogel, Boža, Degan Kapus, Majda, Kvas, Jana, Kenda, Jakob J., Špacapan, Adrijana, in Štrancar, Marjan, 2012: *Branja 1: berilo in učbenik za 1. letnik gimnazij in štiriletnih strokovnih šol*. Ljubljana: DZS.

Blažič, Milena, Kenda, Jakob J., in Svetina, Peter, 2007: *Svet iz besed 6: berilo za 6. razred devetletne osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett.

Blažič, Milena, Bošnjak, Blanka, Kenda, Jakob J., Svetina, Peter, Žbogar, Alenka, Žveglič, Marica, Krakar Vogel, Boža, Smiljanič, Zoran, in Škrinjar, Tjaša, 2012: *Novi svet iz besed 8: berilo za 8. razred osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett.

Cirman, Majda, Kocijan, Gregor, Šimenc, Stanko, Lampe Kajtna, Mojca, Kajtna, Simon, Plesničar, Boštjan, Zorovič, Marko, in Kobe, Marjana, 2008: *Branje za sanje: berilo 6. učbenik za slovenščino – književnost v 6. razredu*. Ljubljana: DZS.

Honzak, Mojca, Medved Udovič, Vida, Mohor, Miha, Pirih Svetina, Nataša, Skočir, Rudi, Stepančič, Damijan Janežič, Adriano, in Sottler, Alenka, 2010: *Skrivno življenje besed: berilo 9 za deveti razred osnovne šole*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Kos, Janko, Jesenšek, Marko, in Valh Lopert, Alenka, 2000: *Svet književnosti 1*. Maribor: Obzorja.

Lah, Klemen, Lenaršič, Bernarda, Perko, Janja, in Matajce, Vanesa, 2009: *Umetnost besede: berilo 1: učbenik za slovenščino – književnost v 1. letniku gimnazij in štiriletnih strokovnih šol*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Pavlič, Darja, Smolej, Tone, Pezdirc Bartol, Mateja, Lah, Klemen, Lenaršič, Bernarda, in Perko, Janja, 2009: *Umetnost besede: berilo 3: učbenik za slovenščino – književnost v 3. letniku gimnazij in štiriletnih strokovnih šol*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Slemenjak, Tanja, Jančič, Ljubo, Pečjak, Sonja, in Bošnjak, Blanka, 2009: *Književnost skozi čas 1: od orientalskih književnosti do razsvetljenstva: učbenik z berilom za obravnavo književnosti po literarnozgodovinskih sklopih v 4-letnem srednjem strokovnem izobraževanju*. Maribor: Obzorja.

Literatura

Krakar Vogel, Boža, 2004: *Poglavja iz didaktike književnosti*. Ljubljana: DZS.

Trškan, Danijela, 2011: *Pregled zgodovine današnjih arabskih držav v slovenskih učbenikih za zgodovino*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Trškan, Danijela, 2013: *Arab world in the subjects of history, geography and Slovene language in elementary and secondary schools in Slovenia*. Ljubljana: Slovenian National Commission for UNESCO.

Žbogar, Alenka, 2010: Kulturna identiteta in postmoderna družba pri pouku književnosti. *Slavistična revija* 58/3. 349–360.